

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Neprilicena pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik konsorcij lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruge z omejenim poselitvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57. Naročnina: Za celo leto K 24.— za pol leta „12.— za tri mesece „6.— Za pedagoško izdajo za celo leto „5-20 za pol leta „2-60

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vln Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih za- vodov mm po 20 vln vsaka nadaljna vrsta K 2—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev Oglase sprejema inseratni oddelek „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inseratni oddelek se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštovanični račun št. 841.652

Uspehi motornih baterij na severnem bojišču.

Položaj na severnem bojišču.

DUNAJ, 15. (Cenzurirano). Sovražno delovanje v Karpatih se je odredaj ustavilo, kar so naše čete zavrnile sunek, usmerjen preko Czeremche. Ni še jasno, ali je pričakovati novih ruskih podjetij, ko dospeljo tjakaj nova ojačenja.

Na fronti ob Dunajcu razvijajo naše čete živahno delovanje. Morebiti je dala povod za to odtegnitev ruskih čet od tod na fronto ob Nidi. Naš artiljerijski ogenj je zadal sovražniku težke izgube. Rusi so bili zaradi mogočnega učinka naših motornih baterij prisiljeni, da so se umeknili z več oporišč svoje fronte.

Ob Nidi je skrajno izgubonosno odbijanje nasprotnikovih napadov prisililo Russe do mnogogredočega premora v bojevanju. Težki boji zadnjih dni so bili v dveh odzrih uspešni za nas. Nismo samo odbili sovražnega, z velikimi masami izvršene napada, temveč smo tudi v nasprotnih akcijah pridobili precej tal. To velja zlasti za ozemlje južno od Čecinov.

Na srednjem Poljskem so si nasprotni sile v ravnotežju.

Na severnem Poljskem so naši zavezniški močno nanredovali v smeri proti Biali, severovzhodno od Rawe, vsled česar postanejo ruski sosedni predeli najbrž v kratkem nevzdržljivi. Tudi napad proti Mszczonowemu, vzhodno od Skierniewic, napreduje dobro. Ali pride v bitki, ki traja že od srede meseca decembra, do odločitve ravno na severnem Poljskem, še ni mogoče reči. — (*Tagespost*).

Boji v Karpatih.

BUDIMPEŠTA, 15. (Cenz.) Iz glavnega stana poročajo semkaj: Gorski svet v bližini karpatskega grebena je sedaj pokrit s snegom. Voda v zakolih je odtekla ali zmrznila in kolikor daleč sega oko, se vidijo znaki zime. Črne skupine drevia se raztezajo po pobočjih.

V tem svečano-mirnem belem svetu se vidi vsaka temna postava že v veliki razdalji. Boj počiva tu cele dneve; le ko se stemni, ali se megla zgosti, je priložnosti za delo. Čete so se odpočile.

Praske med v ospredje porinjenimi taboriščnimi stražami in patroljami trajajo dalje.

Rusi, ki nam stoji nasproti, so v pretežnem delu Azijci s posevno stojičimi očmi, ali Sibirci, preprosti ljudje. V splošnem jih prehranjujejo dobro in so tudi dovolj no opremljeni.

BUDIMPEŠTA, 15. (Cenz.) V Karpatih se vrše ludi boji v bližini Užoškega prelaza. Naša artiljerija prekaša rusko, in upati je, da bo prelaz kmalu v naših rokah.

Položaj pred Varšavo.

HAAG, 15. (Cenz.) Najnovejši poročilo ruskega generalnega štaba se glasi: Na levem bregu Visle so Nemci 11. januarja ves dan nadaljevali svoje poizkuse, ki so pravzaprav že postali sistematični, da bi manjši dele naše front napadali z manjšimi oddelki. Dosedanji njihovi napadi pa so bili odbiti. V okolici vasi Suche je prešel sovražnik v trdovratno ofenzivo, ki pa je bila doslej tudi brezuspešna. 11. januarja so Nemci izvršili štiri velike napade. Pri vasi Moghelih so dvakrat naskočili našo fronto. Zvečer so se splazile naše predstraže tik do nemških zakopov in so metale vanje ročne granate. 10. januarja so Nemci izvršili pri vasi Samicala nočni napad, kjer smo pa s pomočjo reflektorjev mogli odbiti napad. Na vseh ostalih frontah ni bilo nikakršnih znanih izprememb.

KRAKOV, 15. (Cenz.) »Nowa Reforma« poroča, da se je tni vršilo v ruskem glavnem stanu pri Varšavi posvetovanje odličnih vojskovodij. Namen tega posvetovanja je bilo sklepanje o vprašanju, ali se bodo ruske postojanke na levem bregu Visle mogle držati do konca vojnih operacij. Z večino glasov se je sklenilo, da se izprazni Varšava, Novogorjievsk in Ivangorod pa da se branita z vsemi silami, ki so na razpolago. Ruska milijonska armada bi se tako mogla porazmestiti na drugi obrambni črti Brest Litovsk in Kovno. Temu sklepu ruskih generalov da je bilo treba le še pritrditve vrhovnega poveljnika, velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča. — Ta pa je po enournem pomisleku izjavil, da se mora Varšava braniti do zadnje kaplje krvi; če vdre sovražnik v mesto, se bo moglo zgoditi to le preko trupla velikega kneza.

Položaj na zapadnem bojišču.

DUNAJ, 15. (Cenzurirano). Posebno pozornost zaslužujejo dogodki na francoskem bojišču. Joffroeva ofenziva ni samo popolnoma razpadla ob težkih izgubah, temveč je dala našemu zavezniku tudi priliko, da je prešel v nasprotno ofenzivo.

Znatni so v zadnjih dneh severozapadno od Soissons ob Aisni priborjeni uspehi Nemcev. Treba jih je ceniti tem več, ker so bili priborjeni pravzaprav v trdnjavskem boju. — (*Tagespost*).

Generalni guverner Belgije sprejema častnarje.

BRUSELJ, 15. (K.) Generalni guverner Belgije, pl. Bissing, je sprejel tu nastanjene žurnaliste. Na sprejemu je pripomnil guverner, da poklada veliko vrednost v to, da se nemški narod redno in čim obsežneje informira o razmerah v Belgiji in o odredbah nemške uprave, izhajajočih iz teh razmer. Generalni guverner je opozorjal na velike naloge, ki nastajajo pri tem zastopnikom nemškega časopisja v Belgiji ter je obljubil žurnalistom, da jih bo na vse načine podpiral v njihovem poklicu.

Vojna v zraku.

LONDON, 15. (Kor.) »Daily Telegraph« javlja: V Southoudu je bilo videti dne 13. t. m. proti polnoči v luči reflektorjev »goloba«, ki je malo časa plaval nad ustjem Themse. Iz letala ni bil oddan noben strel in ni bila vržena nobena bomba.

Seja francoskega senata. — Izbruh sovražstva proti Nemčiji.

PARIZ, 15. (K.) V včerajšnji seji senata je izjavil Dubost, da sta sloga in medsebojno zaupanje senatorjev potrebnejša, nego kdaj. Novo leto 1915 bo tvorilo odločilen datum za Francijo. Nemčija se je oamamljala na najbolj grozljivem cesarskem prestolu, kar jih je svet kdaj poznal in se naslaja sedaj v požigu in krvi, v nasprotju z miroljubno Francijo. Sedanji boj je najstrašnejši v zgodovini in se mora končati brez usmiljenja z uničenjem tistega srednjeveškega despotizma, ki je nastal na neznanški način.

Predsednik je zaključil s pozivom, naj se spominjajo Gambetta.

Na to je senat odložil sejo na torek.

Potopljen francoski podmorski čoln

CARIGRAD 15. (Kor.) Glavni stan javlja: Francoski podmorski čoln »Saphire« je danes poizkusil približati se vohu v Dardanele, pa se je potopil. Del posadke je bil ujet.

Proti obrekovanju Nemcev.

BERLIN, 15. (Kor.) Wolfova pisarna javlja: »Journal Officiel« razširja neko uradno francosko poročilo o nemški krutosti. To poročilo pomenja višek voje z lažni, ki jo vrši od začetka vojne proti Nemčiji.

Nemčija se ne da premagati s sestradanjem.

CURIH, 15. (Kor.) »National Zeitung« razpravlja o spisu bavarskega agrarnega politika Edvarda Brauna, v katerem govori o vprašanju, ali se da Nemčija premagati s sestradanjem, in sklepa iz glede žitnih naredb ukrenjenih velikopoteznih odredob, da pomanjkanje žita v Nemčiji v resnici ne bo tako veliko, da bi odločilno vplivalo na vlado glede sklepanja mira. Se manj pa velja to za preskrbo z mesom. Tudi za preskrbo s krompirjem zadostujejo domači pridelki. Če bi vojna trajala daljši čas, zadene nemško narodno gospodarstvo naravno cela vrsta občutnih nevšečnosti. O lakoti pa ne more biti govora.

Parnik »Dacia« kupil neki Edvard Bretting iz Marquette v Michiganu.

LONDON, 15. (Kor.) »Daily Telegraph« poroča iz Washingtona: Parnik »Dacia« je bil prodan Edvardu Breitungu v Marquette v deželi Michigan in vpisan v ameriški ladijski register. »Dacia« se nahaja sedaj v Calvestonu, kjer nalaga bombaž. Odplula bo v petek, kakor se domneva, v Bremen.

LONDON, 15. (Kor.) List »Times« piše glede prodaje parnika »Dacia« sledeče: Javno se govori, da naj zavezniški prenos parnika v ameriški register ne pripoznajo, ker da ni zakonit. »Dacio« bi morala, kadar odplove, zapleniti kaka angleška vojna ladja. Lastniki ladij zasledujejo z začudenjem zaplembe ameriških ladij, ki naj bi prepeljale bombaž v Bremen. Medtem ko se pripoznava, da je vzrokov, da se ta trgovina dovoli, bi se smatralo prodajo nemškega parnika kakemu ameriškemu posestniku kot čisto kaj drugega, resnejšega.

Potres v Italiji.

RIM 15. (Kor.) Ministrski predsednik Salandra je prišel na kolodvor, da se osebno prepriča o funkcioniranju reševalne službe za prizadete po potresu.

SORA 15. (Kor.) Iz Rima je prišlo nadaljnjih čet s šotori za nastanjenje prebivalstva, ki je ostalo brez strehe. — Tekom dneva so potegnili kakih 60 mrtvih trupel iz razvalin. Stotine poškodovancev so odpravili v Caserto. Cenijo, da iznaša število mrtvih v Sara 300-400.

AVEZZANO 15. (Kor.) Med kraji v okolici Avezzana je Paterno skoraj popolnoma razdejano. Smatra se, da je od 1800 prebivalcev 1000 izgubilo življenje. Tudi San Bellino je skoraj popolnoma uničeno. Od 1600 prebivalcev jih bo najbrž 600 mrtvih. Reševalna dela so v polnem teku. Rešili so živo neko žensko, ki je porodila pod razvalinami. Mati in otrok se počutita razmeroma dobro.

RIM 15. (Kor.) Kakor poročajo listu »Giornale d'Italia« iz Pescine, je tudi tamkaj mela potresna katastrofa strahovite posledice. Od 6000 prebivalcev jih je ostalo živih samo 1600. Reševalna dela napredujejo le s težavo in ob velikih nevarnostih za udeležence. Vreme je zelo mrzlo.

Kakor poroča isti list iz Sore, število žrtev, d-siravno je mesto skoraj popolnoma razdejano, ni tako veliko, kakor se je mislilo izpočetka. Od 17.000 duš prebivalstva so dosedaj izvlekli iz razvalin vseh skupaj 60 mrtvecev. Kakih 300 oseb je vsekar še zasutih.

Kakor poročajo »Tribuni« iz Sore, so opazili na tamkajšnjih pokopališčih več metrov dolge razpoke, iz katerih prihajajo žvepleni pari in tupatam brizgajo curki vrele vode, v kateri se tudi nahaja žveplo.

RIM, 15. (Kor.) Škof v Marsiju je brzojavno sporočil papežu, da je marsijska škofija po potresu postala veliko grobišče. Capelle, Avezzano in Paterno da so v ruševinah, prebivalstvo da je skoraj vse mrtvo in da so bili ubiti ali ranjeni tudi duhovniki. Prizaneseno je bilo le majhnemu delu škofije. Prosi blagoslova svetega očeta za one, ki so prežvele to grozno katastrofo. Papež je dal brzojavno izraziti svojo bol. Prosi nebeškega mira mrtvim in tolažbe preostalim ter pošilja prebivalstvu in onim, ki mu nudijo pomoč, svoj bl goslov.

Kritika odklanja podporo inozemstvu v prilog žrtvam potresa.

RIM 15. (Kor.) »Giornale d'Italia« piše: Neko inozemsko poslanstvo je na najvidnejši način dalo izraza želji, da bi se v inozemstvu uvela pomožna akcija za žrtve najnoveje potresne katastrofe, podobno, kakor povodom potresa v Messini. Italijanska vlada, ki je bila sondirana o tem v oficijozni formi, ta se je jasno izrekla, da bi se v sedanjem času ne mogla sprejeti nikaka inozemska akcija v prilogo Italije. Ta po treba, temelječa na resnem in kočljivem značaju mednarodne politike, se tiče istokotalne neutralske kakor vojskujočih. — »Giornale d'Italia« odobruje sklep vlade, ki edino odgovarja javnemu mnenju.

Cesarjevo pismo vojnemu ministru.

Priznanje železničarjem in mornarjem.

DUNAJ, 16. (Kor.) Njegovo Veličanstvo cesar je izdal na vojnega ministra sledeče poveljno pismo:

»Mobilizacijska in pohodna gibanja so stavila vršitvi dolžnosti, samotnosti in delavnosti vojaških in železniških oblasti ter službujočemu prometnemu osebju od najvišjega uradnika pa do zadnjega železniškega delavca najvišje zahteve, ki so jih izvrševali brez pritožeb. Tudi tekom vojne so razvijale vse železnice in plovbena podjetja monarhije povišano, polno zastavitve vseh moči zahtevajočo delavnost. Ponovno je pokazalo železniško in ladijsko osebje svojo hrabrost in hladnokrvnost v sovražnem ognju. Z veseljem priznavam to in izrekam vsem, ki so si stekli zasluge za sijajno delovanje železnice in plovbenih podjetij, svojo zahvalo in svoje polno zadovoljstvo.

Naročam Vam, da ukrenete razglasitev tega mojega priznanja.

Dunaj, 12. januarja 1915.

Franc Jožef I. r.

Izprememba na vodstvu ministrstva za vnanje stvari.

DUNAJ, 15. (K.) Da se uradnikom ministrstva za vnanje stvari, ki so vsled vojne najskrajneje zaposleni, prihrani izguba časa z dvakratnim predstavljanjem pri odstopajočem in pri novem ministru za vnanje stvari, je grof Berchtold — kakor je doznala »Korrespondenz Wilhelm« — v zahvalo za nameravano poslopitev naslovil na člane vnanje službe nastopno brzojavko:

Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je z najvišjim ročnim pismom od 13. t. m. blagovolilo vsled moje prošnje milostno odpuščati me iz službe ministra cesarske in kraljeve hiše in za vnanje stvari.

Zapuščajoč to mesto, čutim potrebo, da članom ministrstva za vnanje stvari izrečem najtopleje zahvalo za vdano zvestobo do svoje dolžnosti, s katero so se za časa mojega poslovanja na najuspešnejši način posvečali najvišji sužbi ter mi olajševali izpolnjevanje mojih nalog, in se poslavljam od njih najpriskrnejše.

Predstavljanje uradnikov novoimenovanemu ministru se bo vršilo v soboto.

Moratorij na Ogrskem.

BUDIMPEŠTA, 15. (K.) Vlada je izdala peto naredbo o moratoriju in sicer dva tedna poprej, nego poteče sedaj veljavna. Nova naredba stopi v veljavo z dnem 1. februarja 1915.

Železnica Opčine-Herpelle.

DUNAJ, 16. (Kor.) — Kakor poročajo »Fremdenblattu« iz Trsta, se prično delati priprave za zgradbo zvezne proge med Opčinami in Herpeljami. Zgradba te petdeset kilometrov dolge proge se namerava izvršiti kot akcija v olajšanje bede. Stroški so proračunani na pet milijonov kron.

Ko bo končana nova proga, odpade odprema transportov, določeni za južno Istro, z Opčin v Trst in zopet nazaj. Taki transporti se bodo prevažali naravnost z Opčin v Herpelje, ne da bi morali z Opčin v Trst in odtam šele v Istro.

O demisiji grofa Berchtolda.

Radi sedaj vladajočih razmer ni v tem trenutku možno odkrito razpravljati o verjetnih vzrokih, ki so avstro-ogrskoje ministrstva za vnanje stvari sklonili k odstopu notri sredih velikih, ves svet pretresujočih dogodkov. Bo torej naloga poznejše publicistike, da po rešitvi orjaškega konflikta ugotovi polno resnico tega dogodka. Zadovoljiti se hočemo torej s tem, da reproduciramo dve verziji o predzgodovini demisije grofa Berchtolda.

Po eni teh verzij, ki jo prinašajo tudi graški listi, je bil baje grof Berchtold tisti, ki je v odločilnem ministrskem svetu v juliju minolega leta zastopal najostreje noto, dočim je ministrski predsednik grof Tisza govoril proti vojni. Iz te stvarne diference med grofom Berchtoldom in grofom Tiszom da se je razvil sčasoma tudi osebno nesoglasje, ki je slednjič dovelo do odstopa grofa Berchtolda. Zastopniki te verzije opozarjajo na okolnost, da je bila demisija podana po večdnevni razgovorih med grofom Berchtoldom in grofom Tiszom in tikom po zadnji adviciji grofa Tisze pri cesarju-kralju — okolnost, ki je gotovo dovolj tehtna, da dela verjetno domnevo o osebnem nesoglasju med grofom Berchtoldom in grofom Tiszom. Vprašanja pa, ali je bil grof Berchtold za in grof Tisza proti vojni, ali pa je morda bilo ravno nasprotno — kakor trdi to druga verzija — da je bil namreč grof Berchtold za milejšo stilizacijo note Srbiji, dočim da je grof Tisza zastopal ostrejši glasovno vest — tega vprašanja ne rešujejo vnani dogodki, ki so se odigrali pred demisijo grofa Berchtolda.

Ali eno je gotovo — to naglašajo vsi listi — da izpremembi osebe na vodstvu avstro-ogrškega urada za vnanje stvari ne bo sledila nikaka sprememba v vnanji politiki monarhije. Izpremembe take politike si sploh ni misliti ob sedanjih okolnostih, dokler traja vojna. Pot, ki jo hodi monarhija, je čvrsto predrtana po vojni in ne more odstop grofa Berchtolda vplivati nanjo na noben način. Kvečjemu, da osebno razpoloženje grofa Berchtolda — tako naglašajo listi — ki je bolj sentimentalne naravi, ni tako, da bi ga usposobljalo, da bi ostal trdno na začrtani poti. Baron Burian pa da je trdna narav in je na glasu izrednega poznavatelja razmer na Balkanu. Zato da utegne doseči preobrat v mišljenju v romunski, bolgarski in grški javnosti.

Krivično bi bilo — tako naglašajo listi dalje — ako bi se grofu Berchtoldu očitalo, ker je odstopil notri med evropskim požarom. Ker ni trdna, močna narav, ni bil dorasel težkočam, s katerimi se je moral boriti. Zato je celo zaslužno, da je odstopil, ko je izpoznal, da težave, ki se grmadijo, presegajo njegove fizične moči. In ker je sedaj na bojiščih nastopil odmor, ima baron Burian časa, da se vživi v svojo novo službo in se pripravi za naloge bližnje bodočnosti.

Pismo z bojišča.

Piše stotnik J., poveljnik kolesarske stotnije.

(Konec.)

Najprej smo pridirali neslišno v temni noči skozi grmovje, gozd in preko vodnih jarkov. V okolici graščine je začelo poka-

ti na nas z vseh strani. Tedaj ni bilo drugega, nego: Naprej! Zakričal sem istočasno s svojim smelim nadporočnikom O. (vila O.):

»Hura!«

Ves bataljon je povzel klic, vse je zakričalo »hura« in udrljo za nama v smrtonosni ogenj. Ne spominjam se, ali smo hodili ali tekli. V onem svinčenem dežju človek podivja in stori več, kot bi se moglo pričakovati od človeka. Vem le, da smo Ruse naravnost pomandrali. V okolici graščine je prenehaj njihov ogenj. Spotikaval sem se ob mrtvecih in ranjenicah, nisem se menil za njih stok, čul sem, da jih mnogo, ki so hiteli nazaj, pada v grajski ribnik — klical sem na ves glas nadporočnika po imenu in oglasil se mi je. Nato sem zaklical stotniji:

»Naprej, v postojanko!«

Zopet se je oglasil »hura« in le še par trenutkov, pa smo zavzeli utrjeno postojanko in začeli streljati za bežečimi Rusi.

Ko me je opozoril nadporočnik, da smo postrelili že veliko municije, sem izročil njemu poveljništvo nad stotnijo in sem tekkel nazaj, da osebno poskrbim za tako važno nadomestilo municije. Ko se je zgodilo to, sem zopet hitel v fronto. Začelo se je že daniti. Naenkrat sem zagledal ob nekem škednju ruske puške, takoj zraven pa rusko poljsko kuhinjo z živili. Takoj sem si domislil: Ruse smo pri naskoku pustili za seboj, skrili so se. Začel sem razmišljati in gledati okoli sebe. Iz kopice mrtvecev se vzdigne neka postava. Sovražnik! Pograbim za rusko puško, ki je ležala na tleh in skočim proti njemu. Rus! Za njim se je, kakor bi zrastle iz tal, pojavilo še več Rusov, ki so se priplazili do mene, mi poljubili roke in se udali. Nisem imel časa, zato sem zaklical:

»Všo za mrou!«

Rusi so šli ubogljivo za menoj. Vdril sem nato v škedenj, kjer je bilo čisto temno, tiho. Užgem električno svetilko: pred menoj sami bajonetji, za njimi pa vse črno Rusov. Opogumil sem se in jim zaklical, kakor sem pač znal:

»Ne bojič sja! Moskali suda!«

Zagotavljal sem jih, kakor sem pač vedel in znal, da se jim ne zgodi nič, nakar so mi prvi izročili puške. Takoj poleg škednja je bil ribnik. Peljal sem torej vsoto, še oboroženo četo k ribniku in jim ukazal, naj pomečejo puške in patrone v vodo. Ko se je to zgodilo, sem zagledal na drugem bregu ribnika moža svoje stotnije, ki si je izpral rano na roki. Stekel sem k njemu, Rusi pa za menoj. Eden njih je izvelel iz žepa obezivilo in je spretno obezveal ranjenca, ki je moral potem ujetje Ruse odpraviti v ozadje. Ruski četovodja je uredil ujetnike, kakor bi mignil. Bili so 204 možje. Nato so odkorakali.

Jaz sem potem drl mimo hleva in sem tamkaj zasegel ruskega konja. Zgoraj nad tramom sem videl, da nekdo miga z nogama, pa nisem imel časa, da bi se zanimal za to. Hitel sem v rojno črto, ki se mi je zdela važnejša. V ostalem sem pa tudi bil popolnoma sam.

Nimam časa, da bi opisoval razne drobnosti. Tupatam je bilo naravnost groznih prizorov, pravcati hlanj. Naskakujoči oddelki pač podivljajo.

V rojni črti sem šele izvedel, da so razni ljudje moje stotnije na različnih krajih zajeli po več Rusov in tudi različnega vojnega materijala. Nadporočnik je ujel osem častnikov.

Veselje na zmagi je bilo veliko, pri moštvu in častništvu. Stotnija je ujela najmanj trikrat toliko sovražnikov, kakor je sama štelala mož. Druge stotnije so bile morda manj srečne z ujetniki, a vsekakor so mogle biti ponosne: več sto Rusov, nekaj strojnih pušek in drugega vojnega materijala nam je prišlo v pest.

Pozabil sem povedati še sledeče: Nekako eno uro preden smo se tako drzno vrgli na sovražnika, smo čuli igrati rusko godbo. Rusi so se čutili potemtakem popolnoma varni, ali pa so nas hoteli preslepiti. Da bi se priljubili prebivalstvu, so igrali poljske koračnice. Godba igra sicer za nas nekam čudno, toda brezhibno. Vsekar niso slutili, kaj jih čaka, in so se hoteli prav udobno ugnezditi v mestu G. Kakor sem izvedel prihodnji dan, je bila ujeta tudi ta godba.

Ko smo se zopet udomacili v zasedenih zakopih, sem šel inspicirat okoli graščine. V graščini je izgledalo grozno. Graščinski služabniki so pripovedovali, da smo prišli, kakor vihar. Rusi so popolnoma izgubili samozavest, obupali so.

Zmaga naših vrlih kolesarjev je bila še tem popolnejša, ker vkljub strašnemu ognju nismo imeli skoraj nikakršnih izgub. Moja stotnija ni izgubila niti enega moža. Pomagala nam je sreča, noč in pa naša smelost. Bog daj, da bi bilo tudi še nadalje vedno tako. — 1. I. 1915. — J.

Sličice iz vojne.

Bitka v sipinah. Luigi Barzini podaja v nekem pismu iz Dünkircha v »Corriere della Sera« krasno sliko bojev ob Yseri, kjer popisuje še posebno pretresljivo značilne »bitke v sipinah«. Barzini pripoveduje, kako so Belgijci, ojačeni s Francozi, v trdovratnem boju proti nemškimi topovom, proti morskim valovom in pod zaščito angleškega brodogradila napravili nov prehod čez Ysero in kako je šla tamkaj čez reko ponoči ena cela divizija. »In tu se je pričela redka bitka v tem kosu puščice, srdit boj med mehkiimi peščinami gricli, kjer ni mogoče napraviti strelskih jarkov. Kakor hitro se namreč zasadi lopata v zemljo, steče pesek zopet nazaj in napolni zopet luknjo. Vojaki se omejujejo s tem, da napravljajo vdolbine, v katere se vležejo potem kakor v kaki kopelji. Po par urah boja izgine raztegnjeno, nepremično telo in iz rmenega peska je videti le glavo in rame. Potoki krvi napajajo te sipine, kjer je pokopanih že na tisoče in tisoče mrtvih...« V Nieuportu je videl Barzini čete, ki so v rezervi, ki jih grmeje topov komaj vznemirja in spravi morda iz njihove ravnodušnosti, prepelj molki pri sovražniku. »Danes ne tulijo Nemci. — Zebe jih. — Preveč piha z dreadnoughtov. — Oni varčujejo danes s svojim blagom. — Izpljuvali bodo naenkrat na nas. — Delajo samo kavni mlinčiki, kakor imenujejo strojne puške.« Barzini je dospel v prve globoke strelske jarke in njegov pogled je svigal proti Lombartzydu in proti morju. »Bila je večno grozna, strašna puščina. 2000 metrov naprej je divjal bob, marsikatera kroglica, ki je zgrešila svoj cilj, je prizvižgala mirno in se razbila kje na kakem drevesu in ničesar se ni gibalo na zemlji. Fin, mrzel dež je pršil v strelske jarke. Karakteristika teh bitk je nepremakljivost. Minevajo ure in dnevi in pozicije se izpremenijo čisto malo ali pa sploh nič. Sovražniki se približujejo na centimetre. Kratki viharnji se pripiljujejo navadno šele po dolgih pripravah. Zavzetje strelskih jarkov je tako težavno, kakor zavzetje močne trdnjave. Celi bataljoni so lahko požeti na sto metrov razdalje; razdalje zadobe tu velikansko vrednost. En meter se računa tu kot kilometer v odprti bitki. Za kos travnika ali roba jarka je treba naravnost ogromnih žrtev. Premikanj čet s prostim očesom ni mogoče opaziti. To je vojna Gigantov, s taktiko Liputantcev... Ze pet dni so bile zakopane tamkaj v pesku francoske, belgijske in nemške čete in so se bojevale s pogumom, ne da bi prišlo do kakega pomembnejšega vsehpa na kaki strani, ki bi se poznal tudi na zemljevidu. Bojne linije so nepremakljive, toda kljub temu ima vsak koteček svoje dogodke, vsak del svoj zmagi ali poraz. Napadi in protinapadi se sučejo okrog vršička kake sipine, cestnega roba ali obzidja. Vojaki utrjuje svoje pozicije z jeklenimi ploščami in vsako obkrojevanje se izvaja z brezkončno počasnostjo. Na pol zariti v pesek, slede vojaki drug za drugim na vseh štirih kakor plavalci na rmenih valovih. Tu in tam strahovito kričanje: napad, klanje, par korakov naprej ali nazaj... Medtem so prihajali v strelske jarke pri Nieuportu belgijski vojaki, izmučeni do smrti. Mnogi so spali kar stoje. Ko je napolnil dan, so se vrnili iz prve linije. Zdrnilo jih ni niti najhujše grmenje topov...

Razne politične vesti.

Čehi in vojna. Tudi mi smo bili posneli članek posl. dra Kramarja v »Narodnih Listih«, ki se je izražal proti temu, da bi se že sedaj razpravljalo o bodoči uredbi češkega, domačega življenja. To naj bi se zgodilo šele po vojni. Drugače sodi glasilo moravske katoliško-narodne stranke, ki piše, razpravljajoč o omenjenem članku dra Kramarja: »Nehote se seveda pojavlja vprašanje, ali ne bo vendarje prepozno, ali nas do tedaj ali kasneje ne presenetijo resni in za naš narod važni dogodki, o katerih bomo potem zopet pisali in govorili, da so se izvršili brez nas in proti nam. — In ali ne bomo zopet govorili, da se je napravila pogreška s tem, da smo odložili na poznejši čas, kar naj bi se bilo zgodilo o pravem času!«

Nadaljnja papeževa prizadevanja za povratek ujetnikov. Iz Rima javljajo: Ker so predlogu papeža Benedikta na izmenjo ujetnikov, ki so postali nesposobni za vojno službo, pritrile vse vojskujoče države, se bavi papež sedaj z načrtom za izvedenje te izmene: Praktično uresničenje naleti gotovo na mnoge težave, ki jih bo možno premagati le tedaj, ako se dosežejo predhodni sporazumi. Papež, ki mu je stvar zelo na srcu, se bavi z njo s posebno vno in določa podrobnosti svojemu predlogu ter ima v ta namen pogosta posvetovanja s kardinalom — državnim tajnikom Gasparijem. Ker je papež živa želja, da se njegova človekoljubna misel uresniči čim hitreje, se more pričakovati, da bodo v kratkem določeni vsi ti predlogi. Cim se to zgodi, se začne med peškimi državnim tajnikom in vladami vojskujočih držav izmenjavanje nazorov v dosego sporazuma.

Razgovor z generalom Sarkotičem. Sed deželne vlade in zapovedujoči general Sarkotič je sprejel nekoga dunajskega žurnalista. V razgovoru je izjavil general med drugim: Kot vojak, ki se je doslej bavil s politiko le v toliko, v kolikor mu je dopuščal čas, da čita časopise, ki pa se je povsod, kjer je bil v posadki, trudil, da dobi vpogleda v razmere — sem bil iznešen, tako rekoč — čez noč, po milosti cesarja pozvan na čelo uprave teh dežel. Naravno, da mi Bosna in Hercegovina niste tuji, kakor tudi poznaj jugoslo-

vanski narod z vsemi njegovimi vrlinami in hibami. Saj sem odrasel med tem narodom kakor sin bivše vojne krajine. Seveda so se razmere od tedaj izpremenile, posebno, če pomislim na ča, ko sem kot mlad poročnik bival v Bosni in še posebno v Hercegovini. Po Njegovem veličanstvu postavljen na čelo uprave teh dežel, sem prišel sem, navdahnjen po najboljih in najpoštenjših namelih. Ko se ta vojna konča in sreča orožja — na čemer ne dvomim — odloči v našo korist, potem hočem s pomočjo vseh dobrih elementov delovati za blaginjo, napredek in razvoj teh dežel. Zavedam se, da moja naloga ni lahka in da bo trebalo mnogo, jako mnogo, da se premagajo vse težave, ki jih vedno bolj izpoznavam. Ali, ako mi Vsevišnji da potrebne fizične moči, sem uverjen, da se mi posreči izvesti svojo nalogo. Moje uverjenje je, da se le z naredbami in odloki ne da vladati. Vladati morajo ljudje. Zato me ne boste mnogo videli v teh prostorih. Navada mi je, da se sam prepričam o vsem, da prihajam z ljudmi v stike in da vse točno sam pregledam. Tega se bom držal tudi tu. Gledal bom, da najdem pravo smer in čim jo najdem, hodil bom po poti ki sem jo ubral, brez strahu in brez stranskih poti.

O novoletnem nastopu grofa Tisze izreka tudi neki član gosposke zbornice iz Češke v »Information« — tej kvintesenici avstrijskega — jako neugodno sodbo, naglašujoč, da so tudi konservativni krogi češki sprejeli novoletni govor Tisze z jako čudnimi čustvi. Čudijo se, kako je mogel Tisza v tako resnih časih tako zamahniti proti centralizmu — ki ga nikdo neče več usiljevati — ter rabiti besede, ki morejo dati v nevtralnem izrazu povoda za kriva tolmačenja. Sedaj ni čas, da se narezavajo tako kočljiva vprašanja, kakor je n. pr. državno-pravna avtonomija Ogrske. Nikdo pa ne more tajiti — pravi avtor — da je bila tudi nekdanja stara monarhija vsikdar v zaščito Ogrski pred grozečimi navali osmanstva. To pa priznava avtor, da se je centralizem v svojih starih formah temeljito preživel in da nikakor ne more odgovorjati potrebam narodnostne države, kakoršnja je naša monarhija. Iz tega dejstva prihaja do zaključka, ki je v dijamentalnem nasprotju z namerami Tisze, ki pozna le svoj »narod«: »Da treba narodne sile, ki tvorijo resnično podlage narodne celote, osvoboditi iz spou zastarelih upravnih doktrin, to bo pač po vojni vidno v ostri luči novega časa. Enake velike žrtve na krvi in imetju, ki so jih narodi doprinesli državi, bodo zahtevale tudi primerno plačilo, a ta ne more obstajati v ničemer drugem, nego v razširjenju narodno-politične pravne podstave na podlagi narodne enakopravnosti in avtonomije. Ta blagoslov bo morala vojna neizogibno primesti narodom toliko na tej, kolikor na oni strani Litve, čemur bi seveda mogla slediti potreba revizije dualizma glede gotovih političnih uredb in narodnih razmer na Ogrskem. Tega dejstva namreč ni spraviti s sveta; da je dualizem trpel dosedaj na obeh straneh na preobličju narodnega in političnega centralizma, ki enostavno ni dopuščal enakomernega svobodnega razvoja vseh narodnih skupin dežele. To stanje se pač ne bo moglo rešiti tja čez v novi čas po vojni in tedaj bodo imeli ogrski državniki najboljše prilike, da svoje proticentralistične teorije izpremenijo v prakso.

Antialkoholni božični prazniki v Rusiji. Pravoslavni božični prazniki v Rusiji so potekali letos, kakor običajno druga leta. Kakor v mirovnem času, tako piše Stefan Graham v »Times«, je množica pobožnih vernikov napolnila cerkve. Pobožni božjepotniki so vrvili na historična božja pota in v vsaki hiši se je blestelo božično drevesce. Šele proti večerni uri sme vernik v spomin na rojstvo Izveličarja zavrtiti riž, med in nekaj sadja. Miza v kotu se pokrije nato s slamo, počrez pa je pogrnjen bel prt. Skleda, iz katere se je, simbolizira jasli, podarjena darila pa Izveličarja, ki si ga predstavljajo ležečega v jaslih. Proti polnoči gre vaška mladina med prepevanjem cerkvenih pesmi, noseč zvezdo iz posrebrnjene lepenke, na ceste. Rusija se nahaja sicer v vojni in velike livade poljske napolnjuje stokanje in hropenje ranjenih vojnikov, toda nad veliko rusko nižino vlada božji mir narave. V cerkvah molijo ženske, starčki in otroci, mladeniči manjkajo. Oni so na vojni. Na božični dan zavziva ruski kmet jako rad kulinarične sadove. Miza je pokrita z vsemi mogočimi slaščicami. Letos manjka samo alkohol, ki je igral običajno pri takih slovesnostih najvažnejšo ulogo. Letošnji Božič se je praznoval v Rusiji brez alkohola, zato pa je stopil na njegovo mesto ruski čaj. Tudi v strelskih jarkih so seveda brez alkohola. Kljub hudemu mrazu, kljub strašni utrujenosti, ruske oblasti energično pazijo nato, da se ne prodajajo nobene alkoholne pijače. Le s protekcijo oficijev zamorejo dobiti vojaki požirek vina. V strelskih jarkih se na predpisani post niso držali tako strogo. Vojak je zavžil svojo vsakdanjo racijo s čajem in sladkorjem. Na božični dan je dobil razven tega še velik kos belega kruha in goveje meso. Vojak opravlja zvesto vsak dan svojo molitev in poljublja razpelo, ki mu ga ponudi duhovnik. V Rusiji je bilo za božične praznike versko življenje zelo intenzivno. Na zunaj tega sploh ni bilo opaziti. Le nekatera božja pota so bila letos opuštena in so ostala prazna. To je posledica rusko-turške vojne. Novi Atos ob Črnem morju, gora Atos, Jeruzalem in Betlehem, kamor je šlo prejšnja leta na tisoče romarjev, so sedaj vsled vojne zaprti. Slovesnosti, ki so v zvezi z božičnimi prazniki, trajajo cel teden in se nadaljujejo namreč do ruskega novega leta.

25-letnica dveh zaslužnih mož.

Pod tem naslovom piše G. v zadnji »Soči«: Že za zadnjo »Sočo« je bil sestavljen večji članek o 25-letnici glavnega urednika »Edinosti« gospoda Maksa Cotiča. Izostal je iz razlogov, ki jih tu ne morem navajati. Zato naj se danes bolj na kratko spominjam zares vsestranski vrliga tovariša ob obali Adrije in se radujem z njim, da je še tako čil na duhu in telesu dočkal petindvajsetletnico, odkar z uma svitlim mečem deluje za našo slovensko stvar na najvažniši in morda najtežavniši postojanki našega narodnega življenja. Morda ne more nikdo bolje kakor mi pri »Soči« oceniti po pravi vrednosti tisto neumorno, nesebično, požrtvovalno delo Cotičevo, ki je bilo tudi goriskim Slovincem čisto v veliko pomoč in tolažbo. Saj smo smatrali delovanje tržaških rodoljubov v mnogokem oziru za razbremenitev našega delokroga in njihovih uspehi so bili vedno naša iskrena radost, ki nam je dajala novih moči in poguma za uspešno delovanje na Gorškem. — V Trstu samem je neizmerno mnogo naših rojakov iz cele Gorške, zato je pač naravno, da so naši stiki s Trstom praj živahni, da se naša srca in naše misli kaj rad obračajo tje dolj, kjer naj vscvete lepša bodočnost vsemu slovenskemu narodu. In v ospredju narodnih delavcev in buditeljev v Trstu stoji že 25 let z železno vstrajnostjo, žilavo delavnostjo in izredno bistroumnostjo — Makso Cotič.

Makso Cotič je prevzel glavno uredništvo »Edinosti« l. 1890. Ali poznali smo ga že prej po tistih mladostnoogujenih, živahnih člankih in dopisih, ki jih je pošiljal v slovenske časopise iz Pulja pod šifro c-t-č. Ali nekoga tepega zimskega dne sem prejel od Maksa Cotiča prijateljsko naznanilo, da je sprejel uredništvo »Edinosti«, in me obenem prošil prijazne medsebojne podpore. Z največjim veseljem sem pozdravil novega sobojevnika in ponudil mu prijateljsko desnico v trdno, neomahljivo vez in sodelovanje rama ob rami za iste cilje, iste naloge, iste bridkosti in težave. In tako je preteklo 25 let težkega dela in neumornega truda, ki je, hvala Bogu, zdaj srečno za nami, in Makso Cotič gleda s ponosom na vspehe minolega četrisoljetja. Iz male »Edinosti« je postal odličien dnevnik, ki izhaja med vojno kar dvakrat na dan, — a kaj je bil Trst pred 25 leti in kaj je danes za ves slovenski narod? O tej veliki resnici ne zgubim niti besede! In velik del zasluga za tak ogromen napredek d-či pošteno, možko čelo Cotičevo. Vemo dobro, morda bolje nego marsikdo v Trstu, kakvo trnjevo pot je hodil Makso Cotič v izvrševanju prevzete naloge. Toda vse muke e nosil potrpežljivo, udan v neizprosno usodo in dobro se zavedajoč, da se z htevanje od slovenskega urednika le žrtve brez pravnega priznanja in zaslužnega plačila. — Končno ob dovršeni 25-letnici pa je vendarje doživel tudi priznanje, ki se zrcali v letošnji 1. štev. »Edinosti«, ki je res slavnotna številka Cotičeva, in v počaščenju od strani tržaških voditeljev. Njim se priporuujem tudi mi pri »Soči« in ključemo: Vrli tovariš Makso Cotič naj še dolgo deluje čvrst na duši in telesu v blagor slovenskega naroda ob Adriji!

Ne morem si pa kaj, da ne bi omenil pri tej priliki še drugega moža, ki je omogočil, da je Makso Cotič l. 1890. celih 25 let trudapolno deloval na vseh poljih našega narodnega življenja. Ta mož je — dr. Gustav Gregorin.

Pisec teh vrstic, ki je vedno iskal, kje bi našel kakega novega narodnega delavca in ga privabil v Gorico, je iztaknil v jeseni l. 1889. tudi odvetniškega kandidata dr. Gustava Gregorina v Sežani. In vabil ga je v Gorico, kjer naj bi otvoril odvetniško pisarno in obenem vstopil v ozek krog narodnih delavcev, obetaje mu vso prihodnost, ki jo more komu nuditi hvalježno ljudstvo. Ali dr. Gregorin se je zahvalil za prijazno povabilo in odgovoril, da se je že odločil za Trst, kjer je dobrih delavcev še bolj potreba nego v Gorici. In šel je v Trst! — Ali naj morda danes tu razpravljamo o velikanski važnosti in vrednosti tega dogodka? Ne! Vsakdo, kdor ni živel 25 let z glavo v žaklju, je videl, gledal, občudoval delovanje tega moža v Trstu. Bil je tam prvi slovenski odvetnik — in koliko jih je tekom let privabil njegov izgled, koliko jih je našlo tam ugodna tla, ki jih je pripravil on — dr. Gustav Gregorin! Veliko let je slonel glavni del narodnega dela in — odgovornosti na njegovih ramenih. In tudi »Edinost« je moral prevzeti na svoja ledja in skrbeti, da ne propade. Kako je vršil svojo nalogo, kaže »Ed.« dandanes, kaže bilanca našega narodnega in gospodarskega napredka v Trstu. Kaj ima dr. Gregorin od vsega tega? Sam — nič, a mnogokdo, ki je prišel za njim v že gorko gnezdece, ki ga je on pogrel, je bogato žel, česar ni sejal, — dr. Gregorinu pa ostaja le gorka zavest, da je dedščina, ki jo je prejel l. 1889. od tedanjih voditeljev, rastla in se množila od leta do leta tako vstrajno in mogočno, da je danes bogat delež celotne imovine vsega slovenskega naroda. Gregorin-Cotič sta neločljivi imeni v zgodovini slovenskega narodnega življenja ob Adriji! Čast in hvala jima!

Zaloga obuvala in lastna delavnica A. VISENTINI

MALI OGLASI: Mehilirana soba, Mehlovana soba, Odda se, Sprejme se, Odsek

Oglase, poslana, osmrtnice in vsa naznanila je pošiljati »Insertnemu oddelku« »Edinosti«, Trst, ulica Sv. Frančiška št. 20

Dnevnik »Edinost« v Trstu

- 1. »VOHUN«. Spisal I. F. Cooper. — Cena K 1.60.
2. »TRI POVESTI GROFA LEVA TOLSTEGA«. — Cena 80 vin.
3. »KAZAKI«. Spisal L. N. Tolstoj. Poslovenil Josip Knaflič. — Cena K 1.60.
4. »PRVA LJUBEZEN«. Spisal I. Sjergjevič Turgjenjev. Poslovenil dr. Gustav Gregorin. — Cena 1 K.
5. »POLJUB«. Povest izgorskega življenja češkega ljudstva. Spisala Karolina Světa. Poslovenil F. P. — Cena 80 vin.
6. »BESEDA O SLOVANSKEM OBREDNEM JEZIKU PRI KATOL. JUGOSLOVANIH«. (Malo odgovora na škofa Nagla poslovno pastirsko pismo v pouk slov. ljudstvu.) — Cena 80 vin.
7. »IGRALEC«. Roman iz spomnov mladeniča. Ruski spisal F. M. Dostojevskij. Poslovenil R. K. — Cena K 1.60.
8. »JURKICA AGICEVA«. Spisal Ksaver Sandor-Gjalski. Prevel F. Orel. Cena K 2.—.
9. »UDOVICA«. Povest iz 18. stoletja. Napisal I. E. Tomič Poslovenil Stefan Klavž. Cena K 1.60.
10. »JUG«. Historični roman. Spisal Prokop Chocholoušek. Poslovenil H. V. Cena K 3.—.
11. »VITEZ IZ RDECE HISE«. (Le Chevalier de Maisin rouge.) Roman iz časov francoske revolucije. Spisal Aleks. Dumas star. Prevel Ferdo Perhavec. — Cena K 2.50.

Mirodilnica in dišavarnica JOSIP PETORIČ

Podružnica: Via Lazzaretto vecchio št. 32. Via Apiani št. 4 in Via Montursino (Kojan) 2. — Zaloga na delovo L. Lazzaretto vecchio 32

JOSIP STRUCKEL: Trst, vogal ul. Nuova-S. Caterina

Izboljšajte promet v svoji gostilni z izvršnim cenim plzenskim pivom iz češke delniške pivovarne v čeških Budjejevicah.

Veliko skladišče klobukov dežnikov, bele in pisane srajce, izladska platna žepnih robce, moških nogovic itd.

Velika zaloga in tovarna pohištva ANDREJ JUG - TRST

MILJAVAC ANTON: zaloga vina na Proseku šte. 131

Nicolò Cosciaticch: avt. zobotehnik

Prva tržaška tovarna brusnih kamnov, smirka in »corundum« G. Pilotti-Trst

Zobni ambulatorij: Via G. Rossini 2, vogal ul. Poste

Francesco Buda, zlatar: Trst, ul. na Esplanada št. 1.

DEJNSKA PIVOVARNA ADRIA TRST: Najboljše pivo

Grand-Hotel »Balkan« - Trst: vojaški trg in slovenskem hotelu »Lacroma« v Gradežu.

Pokusite pivo v slovenskem Grand-Hotelu »Balkan« - Trst

Veliko skladišče klobukov dežnikov, bele in pisane srajce, izladska platna žepnih robce, moških nogovic itd.

Velika zaloga in tovarna pohištva ANDREJ JUG - TRST